

URTX

L A CELEBRACIÓ DE L'ASSUMPCIÓ A BELLPUIG (SEGLES XVI-XIX)

Ramon Miró i Baldrich

LA CELEBRACIÓ DE L'ASSUMPCIÓ A BELLPUIG (SEGLES XVI-XIX)

Ramon Miró i Baldrich
Professor del
Centre Associat
UNED de Cervera

**Goigs vuitcentistes
de Sant Roc,**
en edició
per a Bellpuig

Entrada

El present estudi fou enllestit com a continuïtat dels treballs que ja havíem publicat a *Festa d'Elx*, tot recollint les dades sobre celebració de la festa i de la processó a Cervera, a Tàrrrega i a Lleida.¹ La interrupció sobtada de la revista ha provocat que el text quedés guardat fins avui, que n'hem fet una revisió i

ens decidim a publicar-lo a *Urtx*, tot i no desesperar encara que pugui aparèixer i anar completant la sèrie a la revista d'Elx.

En l'endemig, a més de fer-hi referència en més d'una ocasió, deixarem també de banda el tema en parlar del teatre a Bellpuig durant l'Edat Moderna. Alhora, confirmàvem amb Josep M. Planes la importància de Francesc Sicart a Bellpuig durant l'últim quart del segle XVI –si és que podem considerar que les diverses referències trameten al mateix personatge, és clar.² D'ell prové la iniciativa de generar un culte més espectacular, com veurem tot seguit.

Si bé, de les diverses dades recollides, només podem parlar d'una certa continuïtat de representació teatral del drama assumpcionista a la ciutat de Lleida i d'uns indicis clars de representació a Cervera (almenys com a entremès de la processó de Corpus), trobem en canvi que els elements que generaven un espectacle que en podríem dir parateatral, és a dir, la presentació de la dormició de la Verge Maria a l'interior de l'església (en paral·lel amb la presentació anterior, per la Setmana Santa, del Monument o sepulcre de Jesús, dins el cicle anyal de celebracions religioses) i la seva exhibició externa en el recorregut processional, són ben presents a totes les poblacions estudiades i també en altres de l'entorn durant l'Edat Moderna.

El cicle assumpcionista comprèn els episodis des de l'anunci de l'assumpció a la Verge Maria fins a la seva coronació i ascensió al cel. A manca de cap il·lustració directa de la celebració, incloem com a part gràfica tres taules pictòriques que representen aquest cicle, la Verge de la palma (l'anunci de l'assumpció), el llit amb la Mare de Déu morta (o dormida, com era tradició de dir a l'àmbit català) i la coronació de la Verge Maria (en l'ascensió als cels). La primera i la tercera for-

GOZOS DEL
SAN ROQUE, QUE

Patron de Bellpuig
pia Capilla,

GLORIOSO
CON TITULO DE
se venera en su pro-
pia Plaza.

Pues por Padre de clemencia,
Os llaman Roque sagrado:
Sed de Bellpuig Abogado
Contra toda Pestilencia.
Luego que á la luz salisteis
Disteis de quien erais, luz,
Porque naciendo en la Cruz,
Dicen, Jesus parecisteis:
Salvador por la Cruz fuisteis
En la Peste, y su dolencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Aunque en Montpellier naciasteis;
Como Principe, y Señor,
Vos para serlo mejor,
Por Christo lo despedisteis;
Oro, Plata al pobre disteis
Con fervor, y diligencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
En el Yermo, y sin aliar
Morasteis algunos dias,
Y en él, como el cuervo á Elias,
Un perro os llevaba Pan:
Era todo vuestro linin
De Dios la dulce experiencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Quando la Peste, y el mal
A Italia, y Francia abraxaba,
Vuestra virtud la curaba:
De la Cruz con la señal:
De accidente tan mortal
Curabais con excelencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Otra Peste mas cruel
Curasteis haciendo instancia
Al Concilio de Constancia,
Y á todos los Padres de él:
Con salud al Pueblo fiel
Le pagasteis la obediencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.

Or. Ora pro B. Roche.

D^eus, qui nos beati Rochi Confessoris tui annua solemnitate letificas: concede propitius ut
causis mortalitatis colimus, etiam actiones imitemur. Per Dominum nostrum, &c. R. AMEN.

Cervera: En la Imprenta de J. CASANOVAS, Calle Mayor 1326.

A Vos la Peste tambien
Hirió por óden de Dios;
Pero pasando por Vos,
Todo el mal se trocó en bien:
Vos soys el médico por quien
El mal perdió la violencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Salud un Angel os traxo,
Y mas, palabra de Dios,
Que quien invocare á Vos,
Se libre de tal trabajo:
Consiguiendo desde abajo
Esa celeste Indulgencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Despues que en el patrio suelo
Preso fuisteis por espia,
Salisteis libre en un dia:
De dos cárceles al Cielo:
Penetrando con tal buelo
Hasta la alta eminencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Quantos pueblos en el mundo
Os veneran por Patron,
Hallan por su devocion
El consuelo sin segundo:
Y quien se halla moribundo;
Siente tambien tu presencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Tal favor Bellpuig logró,
Pues al poder de tu mano
Se vió de la Peste sano
Quando atento te invocó:
Por esto te renovó
El voto en segunda urgencia.
Sed de Bellpuig Abogado, &c.
Pues por Padre de clemencia,
Os llaman, Roque sagrado:
Sed de Bellpuig Abogado
Contra toda Pestilencia.

Or. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

maren part de retaules de l'església de Bellpuig i la segona és una taula del retaule de la Verge del Liri de Vilanova de Bellpuig. Amb l'incendi de l'església parroquial de l'any 1936, es va cremar el retaule del Roser; d'haver-se conservat, podríem donar una il·lustració gràfica completa de la vida de la Verge Maria. Il·lustració que sí que devien tenir ben present i coneguda els bellpugencs de l'Edat Moderna.

Precedents

Com a la major part de poblacions catalanes,³ la festa de Nostra Senyora d'agost era un dels referents més importants de l'any. Festa del període posterior a les collites de cereal i anterior a les collites d'hivern o a la preparació dels camps per a sembrar de nou el cereal, era una data força utilitzada per fixar pagaments, retorns de diners, acompliments de contractes, renovacions o desacompliments, etc.

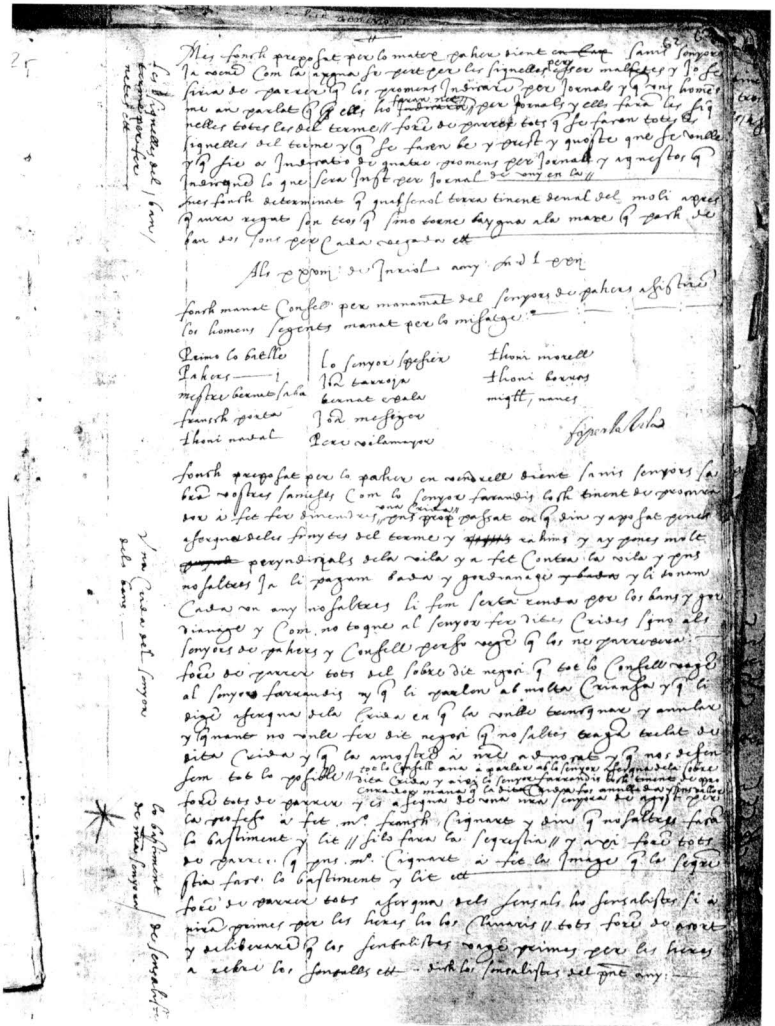
El dia quinze de d'agost se celebrava la festa i, probablement, li devia estar dedicada l'antiga església de la població. Al consell del dia divuit de juliol de 1485 trobem una referència no només a la dada, com era habitual, sinó també a la festa: "fins en la festa de Santa Maria de agost primer vinent".⁴

Durant el mateix segle XV, hom devia encarregar el retaule del qual formava part la taula de la Coronació de la Verge Maria, taula que fou trobada, el 1922, darrere d'una altra taula que l'utilitzà com a base. Josep Gudiol i Santiago Alcolea Blanch l'atribueixen a Ferrer Bassa. Recentment Joaquín Yarza l'ha relacionat amb altres retaules conservats al monestir de Pedralbes, de Barcelona, i ha plantejat la hipòtesi que podien ser obres d'un mateix autor, però que no seria Ferrer Bassa;⁵ potser un italià de pas per Barcelona, apunta.⁶

Deixant de banda els problemes d'autoria i sense poder aportar cap document sobre el contracte del retaule que pugui donar llum a la qüestió, ens interessa destacar l'existència de l'obra perquè confirma l'interès de la temàtica assumpcionista a Bellpuig durant el segle XV, ja en relació amb l'antiga església de la vila.

L'augment d'intensitat festiva al segle XVI

Tot i no tenir les dades de la seva fundació, sabem que durant el segle XVI es fundà la confraria de Sant Roc, com una confraria de menestrals; probablement una de les primeres obres de l'associació religiosa dels menestrals fou la construcció de la capella de Sant Roc a la plaça Major, després plaça Sant Roc.

Consell de vint-i-vuit,
de juliol de 1572

Aquesta construcció deuria fer-se a la primera meitat de segle, puix que després, quan estan construint la nova església parroquial, el 1573 ja tenen en compte l'edifici de la capella i tenen interès en què des de la plaça sigui visible el campanar de l'església nova.⁷

Amb la celebració de la festa de Sant Roc com a festa patronal a càrrec de la confraria, es constituïria un nucli festiu més destacat, que vindria a ser la festa major (quinze d'agost, Nostra Senyora d'agost, i setze d'agost, Sant Roc).⁸

És ben probable que, en consonància amb aquest augment de celebració, sorgís la iniciativa de mossèn Francesc Sicart, de fer (o fer fer) una imatge de Nostra Senyora d'agost per a la processó. Al consell del dia vint-i-vuit de juliol de 1572, tracten el tema que mossèn Francesc Sicart ha fet aquesta imatge per a la processó, i els proposa que, a càrrec del Consell, facin fer el bastiment i el lliit. L'ur decisió fou que la sagristia faci fer el bastiment i el lliit.⁹

Pel text podem pensar que la processó el dia de l'Assumpció ja se celebrava, però

Escalinata de l'església, i la nova església del segle XVI, dedicada a Sant Nicolau i a la Verge Maria Assumpta
(tarja postal d'Angel Toldrà Viazo).

potser no hi duien la imatge de la Verge amb el llit. A partir d'aquell any, doncs, la processó de l'enterrament seria força més lluïda i realista.

Dos anys després, al consell del dia dos de juliol de 1574, mossèn Francesc Pujol exposa que mossèn Francesc Sicart acaba de tornar de Montblanc i els ha informat que poden adquirir un retaule del Roser per cinquanta lliures, i amb bones condicions de pagament; fins i tot els ha portat la traça del retaule. No és, però, fins al consell següent, celebrat el divuit de juliol, que decideixen adquirir el retaule sense més dilació, i determinen que se n'encarreguin Antoni Joan Conesa i mossèn Francesc Sicart.¹⁰

La compra degué fallar, perquè, el 1603, trobem que els capitans de la confraria del Roser signen contracte amb l'escultor Cristòfol Ortoneda, de Montblanc, perquè els faci el retaule amb els quinze misteris del Roser.

Vam estudiar i publicar el document del contracte ja fa uns anys,¹¹ i, tot i que al contracte no es troben especificats els quinze retaules, sabem que els quinze misteris són els tres grups de cinc: els cinc goigs, els cinc dolors i les cinc glòries. Les dues últimes glòries són, justament, l'assumpció de la Verge Maria i la seva coronació al cel.

L'existència d'aquest retaule a la capella del Roser de l'església parroquial reforçava, doncs, la memòria dels fets festivats el dia de Nostra Senyora d'agost.

I la determinació, presa al consell de l'u de juliol de 1582, de llogar quatre joglars per a les festes de Nostra Senyora d'agost i de Sant Roc, perquè "poguesen tocar a tots los officis" i, segurament, també als balls, en la línia de les festivacions que trobem per la mateixa data de Nostra Senyora d'agost a la veïna vila de Tàrraga, ens confirma aquest creixement del fast.

I encara, com a un element més de concentració festiva, trobem entre 1580 i 1582 la represa d'una fira nova, de tres dies de durada (els dies divuit, dinou i vint d'agost). L'any 1582, en què ja es passà a celebrar la fira, determinaren també algunes mesures per atreure la gent a la fira, com són donar franquesa de drets per cinc anys i pagar els premis per a dos còssos "per honra de la fira y de la vila", un de cavalls i l'altre de peons.¹²

La nova església parroquial que s'havia construït a la segona meitat del segle XVI també té referents assumpcionistes: els patronatges de l'església eren Sant Nicolau i la Verge Assumpta.

Quan, al segle següent, el Consell pot emprendre la contractació del gran retaule per a l'altar major, encarreguen les quatre escultures principals i algunes altres de menors a l'escultor Francesc Grau, de Manresa. Aquestes quatre escultures eren: dues de vuit pams (les de sant Sebastià i sant Roc) i dues de nou pams (la de sant Nicolau i la de Nostra Senyora dels Àngels -nou pams sense comptar-hi la corona-).¹³

La pervivència de la festa i de la processó als segles XVIII i XIX

Al segle XVII, amb l'arribada a Bellpuig d'una imatge rescatada dels heretges, el santcríst de Bormio, i la fundació de la confraria de la puríssima Sang de Jesucrist, s'anà conformant un altre nucli festiu que acabà per desplaçar o, almenys, deixar en un segon lloc aquest nucli de l'estiu. El nou nucli festiu fou els dies catorze i quinze de setembre, en què se celebrava la festa de Santa Creu de setembre i la festa dels

Dolors. El fet és força paral·lel al que vam analitzar per a la veïna població de Tàrrega, en què també es produí un canvi de festivitats, si bé a Bellpuig la pervivència de la festa de Sant Roc mantingué un referent festiu important. Per altra part, no es produí aquí una apropiació privada de la festa de Nostra Senyora d'agost com la que poguérem constatar a Tàrrega.

Un llibre de la Germandat de Sant Roc i de Sant Sebastià amb dades entre 1768 i 1875, conservat a l'arxiu parroquial, dóna notícia de la continuïtat de la festa de Sant Roc a càrrec de la germandat de menestrals.

Als comptes anyals consta sempre la despesa als preveres per la celebració dels oficis i sermons el dia de Sant Roc, així com el pagament als músics per sonar a l'església (missa, completes i rosari) i a la plaça, per als balls. També consta la compra d'una dotzena, poc més o menys, de pollastres com a premis per als còssos que se celebraven el mateix dia de Sant Roc. I fins i tot, alguns anys, la despesa en coets.¹⁴

La germandat no intervé, però, en l'organització de la festa del dia anterior. Sobre la continuïtat d'aquesta trobem alguna dada a través de la comptabilitat de la sagristia, portada ja -als segles XVIII i XIX- per algun prevere de la Venerable Unió de preveres.

A la visita realitzada l'any 1784, essent sagristà el prevere Antoni Xammar, fan inventari dels objectes de la sagristia; actua d'escrivà Ramon Soler i Rossell, notari de la vila. En aquest inventari consta l'existència d'alguns elements de la processó de l'enterrament: "una cama de madera, de escultura, para la Virgen, con quatro ángeles dorados, guarnecida de durantes oscuros, con galón falso de oro" i "quatro roscas para sustener los ángeles en la cama de la Virgen".¹⁵

El dia dos de novembre de 1809, el sagristà Josep Antoni Terrés féu inventari dels béns de la sagristia davant el notari de la vila, Ramon Soler.¹⁶ Les precisions són ben similars, en els objectes que ens interessin, amb l'afegit, però, al llit de fusta de la Verge, que és "todo usado".

A. T. V. — 3444 - BELLPUIG, Plaza de San Roque

La precisió que aquest material era "todo usado" fa pensar en la continuïtat que hi havia hagut de la processó de l'enterrament de la Verge Maria durant el segle XVIII.

I, per altra part, als comptes de la Venerable Unió de preveres, des del moment en què són detallades a la menuda les despeses de la sagristia, comprovem que eren a càrrec d'aquesta el manteniment del llit escultural i el pagament dels portadors. Ho hem pogut detallar per als anys 1830-1834, i la nota de l'últim any, en què es fan càrrec de setze sous "por lo gratificado a los que llevaron las imágenes de la Virgen en las procesiones de la Assumpta y Concepción" deixa clar que, si bé la sagristia es feia càrrec de les despeses dels portadors per a les dues processons, les imatges de la Verge que s'hi duïen eren diferents, com s'esqueïa a les dues diferents celebracions d'atributs virginals. L'únic que no queda aclarit als comptes és si la llitera era només exposada a l'església durant la festa o bé també era portada a la processó, tot i que això últim devia ser el més probable.

La celebració al canvi de segle

La pervivència del nucli festiu fou encara viscuda i recollida pel folklorista Valeri Serra i Boldú al *Calendari Folkloric d'Urgell* (Barcelona, 1915). Entre els comentaris que fa a la festivitat del dia quinze d'agost diu:

"Són molts los pobles que, com Bellvis, Bellpuig i Verdú, sense fer la festa major, dediquen solemníssims cultes a la Mare de Déu, i en quasi tots guarneixen en mig de la iglesia un túmbol de alegres tòns amb la esta-

**Plaça Sant Roc,
amb la capella
de Sant Roc**
(tarja postal d'Angel
Toldrà Viazo).

**Taula de la Verge
de la palma**

tua jaient de la Verge, disposat de tal manera que a la professó que's fa matí o tarde ne passegen part o partida, quan altra cosa no, la llitera. Antigament era fama que'l <<túmbol de Verdú no era pagat amb diners>>; això era degut a que dos angelets que'l coronaven, sentats en ample cadafalc, eren de carn humana, els quals per a fer del ofici, cobraven un duro i una paperina de confits." (pàg. 223).

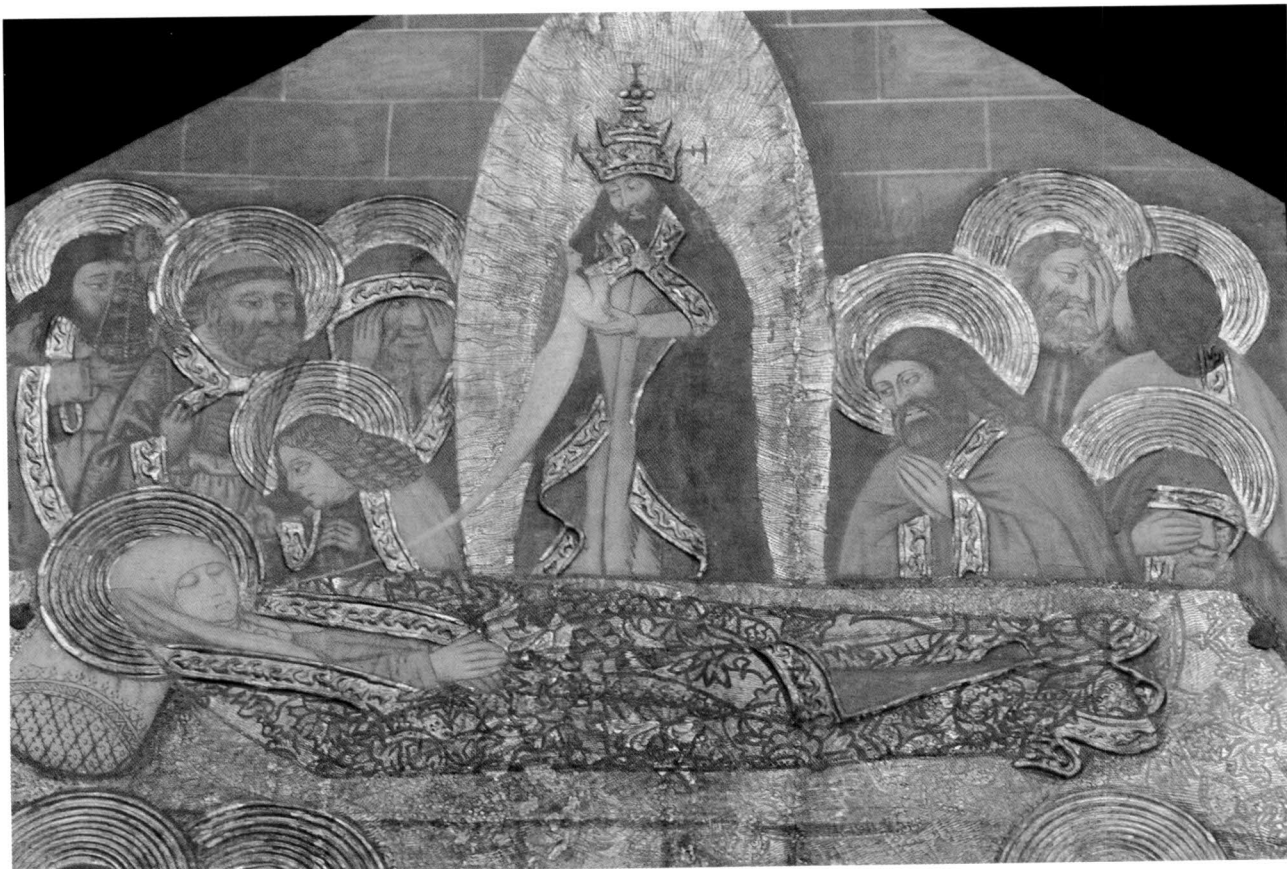
Recorda després com la data era significativa per al retorn de crèdits, per al pagament de deutes, per renovar o canviar el lloguer de mossos, renovar-se o no els mitgers, etc., tot i que ja aprecia que "Això, que avans era general en tot l'Urgell, va avui desapareixent" (pàg. 225).

I per al dia següent, festa de Sant Roc, en base a la memòria oral descriu unes festes ben similars a les que hem pogut entreveure a través dels comptes escrits de la germanat per als segles XVIII-XIX. Diu:

"A Bellpuig canten lo Rosari matinal pels carrers, i s'acaba en la capella de Sant Roch amb una missa molt concorreguda. Antigament era de gran festa, sobre tot a la tarde després dels cossos que s'hi feia la anomenada dansa de Sant Roch. Consistia en subastar objectes a benefici del Sant, i eren cintes, mocadors de pita, i truca-panxes o borletes de seda pels devants. També s'encantaven coques ensucrades. Los administradors anaven a buscar a la majorala per

**Taula de la dormició
de la Verge**

(Retaule de la Verge del Lliri, Vilanova de Bellpuig)

a fer la primera dansa, i ella's presentava tocada amb mantellina blanca a rebre la distinció i l'obsequi que la Junta li feia, que acabat quasibé sempre regalava al Sant. La cinta lletiquelada que avui lliga la carabaceta al bastó de Sant Roch, es ofrena de una majorala feta més de seixanta anys enrera.

Acabada la dansa que'n podríem dir de honor, tot aquell jove que volia obsequiar a una noia l'anava a buscar a casa dels pares i la portava allí, aont li regalava un objecte dels exposats després de la corresponent subasta que s'establí.

La dansa's ballava al sò de un violí que tocava'l fandango, tan en boga durant aquella època." (pàg. 227).

Al consell municipal celebrat el quinze d'agost de 1936, determinaren fer l'eixamplament de la plaça de la República (l'anterior -i actual-plaça Sant Roc) amb l'enderrocament de tota l'illa de cases que comprenia des de la capella de Sant Roc fins a la plaça del 14 d'abril (antiga plaça de la Carn o de la Carnisseria). Amb la desaparició de la capella, desaparegué també la celebració.

Cloenda

Les dades considerades ens permeten parlar de la celebració de la festa a la població en el segle XV, així com de la introducció d'una imatge processional de l'Assumpta i la construcció del bastiment i el lit per a la pre-

Taula de la coronació de la Verge Maria (segle XV).

sentació a l'interior de l'església i la realització de la processó des de l'últim quart del segle XVI.

Les festes de Nostra Senyora d'agost i Sant Roc, de centre de la festa major de la vila en un principi, passaren, durant el segle XVII, a constituir la festa major petita, davant el nou nucli festiu de mitjan setembre ocasionat per la polarització festiva que generà la nova imatge del santcríst de Bormio.

Tot i així, per distintes referències que hem anat trobant, podem afirmar que la festa i la realització de la processó continuaren en els segles XVII, XVIII i XIX, fins a l'entrada del segle XX, en què encara en pogué recollir el costum Valeri Serra i Boldú.

ANNEX DOCUMENTAL

1.

1572, juliol, 28

Mossèn Francesc Sicart (Ciquart, en el text) ha fet una imatge de Nostra Senyora d'agost i l'ofereix a la vila per a la processó; demana que, a càrrec de la sagristia, li facin el bastiment i el lit. El Consell ho accepta així.

Arxiu Municipal de Bellpuig, *Llibre de consells, 1558-1584*, f. 62 r.

Foren tots de parrer y és aserqua de una Nostra Senyora de agost per la profesó à fet mossèn Francesch Ciquart, y diu que nosaltres façam lo bastiment y lit, si lo farà la segrestia.

Y axí foren tots de parrer que, pus mossèn Ciquart à fet la image, que la segrestia face lo bastiment y lit etc.

2.

1582, juliol, 1

Determinació del consell municipal celebrat el primer dia de juliol, de llogar joglars per a la festa de Sant Roc i la de Nostra Senyora d'agost.

AMB, *Llibre de consells, 1558-1584*, f.156 v.

Més, tanbé fonch preposat per dits senyors de paés al consell si apareixia se agués juglars per a la festa venia del gloriós Sant Roch.

Determenà tot lo consell que sí, y no tant solament per al dia de Sant Roch, però tanbé per al dia de Nostra Senyora de agost; y que focen quatre juglars per a què poguesen tocar a tots los officis.

3.

1784, maig, 9

Fragment de l'acta notarial de la visita realitzada a la Unió de Preveres l'any 1784; comprèn l'inventari de la sagristia.

AHCC, Fons Comarcal, Bellpuig, lligall núm. 11, quadern solt, ff. 18r-20r

(Al marge:) Inventario de sus ropas y jocalías y demás.

Primeramente dos bordones de plata con sus santos del mismo en cada uno de ellos, usados. (...) Item una imagen de un crucifijo de madera. Item una imagen de la Virgen con su corona, todo de madera. Item una urna de madera para el monumento guarnecida de vidrio. // (...) Item un palio de damasco blanco con ocho baras de madera. Item otro palio de damasco colorado con quatro baras de madera. (...) // (...) Item un tabernáculo de madera con su rosca. Item un bastidor de madera para el dozel con su pié. Item dos candeleros de madera grandes, dorados. Item una cama de madera, de escultura, para la Virgen con quatro ángeles dorados, guarnecida de durantes oscuros con galón falso de oro. Item quatro muntantes de madera para sostener el antedicho lecho. (...) // (...) // (...) Item un velum templi. Item una urna vieja para el monumento. Item un retazo de damasco violado, dos de colorado y otro de verde, y otro de negro. Item quatro almoadillas para las andas del tabernáculo. (...) Item quatro roscas de hierro para sostener los ángeles a la cama de la Virgen. Item una guarnición de tafetán negro para dozel.

4.

1809, novembre, 2

Fragment de l'acta notarial d'inventari de la sagristia donat per Josep Antoni Terrés, sagristà de la venerable Unió de preveres de l'església parroquial de Santa Maria i Sant Nicolau, de Bellpuig.

AHCC, Fons Notarial, Bellpuig. Notari Ramon Soler, *Manual, 1809*, f. 94 r.

Iden una casulla antigua de raso liso assul y amarillo (ratllat), quatro vinageras de cristal, una paz de bronce, una cruz pequeña de plata, dorada, que se halla en el armario de la curia, para exorcisar; un cáliz y patena dorado por adentro y fuera, con las armas de su Excelencia, puesto dentro de una caja; un cáliz de plata dorado por adentro, con su

patena; una imagen de un crucifijo de madera; una urna de madera para el monumento, guarnecida de vidrios; quatro reliquarios de maderas, dorados, con diferentes reliquias, el uno inservible; una jarra con su safata de cobre para limpiar las manos; dos collaterales de madera, dorados, el uno de Jesús y el otro de Maria; ocho candeleros de madera, entre buenos y malos; dos candeleros de bronce; tres missales usados y dos de nuevos, inpreción de Madrid; dos quadernos de difuntos; una hostiera de oja de lata; una linterna de oja de lata con su mango de madera, todo usado; cinco síngulos de seda verde muy andados y otro de seda encarnada usado.

Iden ocho corporales, entre buenos y malos; quatro amitos; un tabernáculo de madera con su rosca; un bastidor de madera para docel, con su pie; dos candeleros grandes de madera, dorados; una cama de madera, de escultura, para la Virgen, con quatro ángeles dorados, guarnecida de durantes oscuros, con galón falso de oro, todo usado.

Iden un armario, y adentro [...] un triángulo de madera jaspeado, dos triángulos de madera para el vexilla, un velo del templo, una urna de madera vieja para el monumento, un retaxo de damasco negro, quatro almoadillas para las andas del tabernáculo, dos fuentes de sanga, quatro roscas para sustener los ángeles en la cama de la Virgen.

5.

1829-1834

Fragments dels quaderns de comptes de la Unió de preveres dels anys 1829-1834, referents a les despeses per la processó de l'Assumpció de la Verge Maria i els adobs al lit.

AHCC, Fons Comarcal, Lligall núm. 14, quaderns de comptes dels anys 1829, 1830, 1831, 1832, 1833 i 1834, en plec solts.

[despeses sagristia, 1829]

Id. por la recomposició de la litera de la Virgen Asumpta 10 s.

Id. por lo gratificado a los que llevaron la Virgen a la procesión 8 s.

[despeses sagristia, 1830]

Id. por lo gratificado a los que llevaron la Virgen en las procesiones de la Asumpta y Concepción 16 s.

Id. por la recomposició de la litera de la Virgen Asumpta 7 s. 3 [d.]

[despeses sagristia, 1831]

Idem por lo gratificado a los que llevaron la Virgen en las procesiones de la Asumpta y Concepción 16 s.
Idem por la recomposición de la litera de la Virgen Asumpta 4 s. 6 d.

[despeses sagristia, 1832]

Id. por lo gratificado a los que llevaron la Virgen en las procesiones de la Asumpta y Concepción 16 s.
Id. por la recomposición de la litera de la

Asumpta 5 s.

[despeses sagristia, 1833]

Id. por lo gratificado a los que llevaron la Virgen en las procesiones de la Asumpta y Concepción 16 s.

[despeses sagristia, 1834]

Id. por lo gratificado a los que llevaron las imágenes de la Virgen en las procesiones de la Asumpta y Concepción

Notes

¹Aquests treballs foren: "L'Assumpció a Cervera. Segles XIV-XVIII, dins: *Festa d'Elx*, núm. 46, 1994, pàgs. 151-161 i la part documental dins: *Festa d'Elx*, núm. 47, 1995, pàgs. 119-123; "La Seu Vella de Lleida: caracterització de personatges a la celebració de l'Assumpció" dins: *Festa d'Elx*, núm. 47, 1995, pàgs. 103-117; "L'Assumpció a Tàrraga. Primera Part: Nostra Senyora d'agost, Festa Major (segles XV-mitjan XVII)", *Festa d'Elx*, núm. 49, 1997, pàgs. 121-137 i "L'Assumpció a Tàrraga. Segona Part: Nostra Senyora d'agost, festa de patronatge privat (segles XVII-XIX)", *Festa d'Elx*, núm. 50, 1998, pàgs. 155-170.

²En cas contrari, seria, igualment, remarcable la importància de la nissaga familiar dels Sicart a la vila. Al fogatge de l'any 1497 ja trobem un Jaume Cicart (Josep IGLÉSIES, *El fogatge de 1497. Estudi i transcripció*, volum II, Barcelona, 1991, pàg.237). Al fogatge de 1553 no apareix, però potser el Jaume Ereat que hi apareix encobreix Jaume Sicart/Cicart (Josep IGLÉSIES, *El fogatge de 1553*, volum II, Barcelona, 1981, pàgs. 371-372); confirma la continuïtat el fet que, al consell celebrat el cinc de gener de 1561, trobem un Jaume Sicart com a conseller (Arxiu Municipal de Bellpuig, *Llibre de consells, 1558-1584*, f. 27v). I ja en els anys 1575-1577, trobem Francesc Sicart com a mercader, botiguer de draps de llana i prohom del consell de Bellpuig (Josep M. PLANES I CLOSA, "Estructura laboral i aspectes socials de Bellpuig en els anys 1575-1577", a *Miscel·lània d'estudis. Quaderns de El Pregoner d'Urgell*, 13, Bellpuig, 2000, pàgs. 53-74 -pàg. 58-). Tot i la variació de grafia que apreciem en els segles XV i XVI (Cicart, Sicart, Ciquart), deixem el Sicart, que és la forma encara viva avui, com a cognom familiar, a Bellpuig.

³I, en general, de tota l'òrbita cristiana occidental i, després del segle XVI, específicament la catòlica.

⁴Arxiu Municipal de Bellpuig, *Llibre de consells, 1474-1495*, f. 142r.

⁵Josep GUDIOL/ Santiago ALCOLEA I BLANCH, *Pintura gòtica catalana*, Ed. Polígrafa, Barcelona, 1987, ref. núm. 86 (pàg. 45) i figures núms. 187 i 188 (pàg. 293).

⁶Estudi inclòs a l'edició de bibliòfil *Libro de horas de María de Navarra (c. 1439-1440)*, Manuel Moleiro ed.

⁷Decisió presa al consell celebrat el vint-i-u d'abril de 1573 (Antoni BACH I RIU, *Bellpuig i la seva antiga baronia al Pla d'Urgell*, Barcelona[Tàrraga], 1972, pàgs. 140-141).

⁸Hem tractat de la història de la confraria de Sant

Roc, així com de les celebracions festives, al treball "La celebració de Sant Roc a la vila [de Bellpuig]" a *El Pregoner d'Urgell*, núm. 123 (17.11.1984), pàgs. 7-9, núm. 124 (01.12.1984), pàgs. 6-8, i núm. 125 (Nadal, 1984), pàgs. [31]-[33].

⁹Aquest augment de fast celebratiu va de costat amb la construcció de la nova església parroquial, per a la qual el Consell feia, en aquestes dates, despeses importants.

¹⁰L'interès per ornar bé la nova església era ben directe, puix que, al consell general celebrat el nou de maig d'aquell mateix any 1574, tant ell com el senyor Çacosta (Antoni Çacosta, procurador de les baronies de Bellpuig i Linyola) havien demanat una capella per a cada un i el Consell els l'havia concedida: "Tots foren de parer que donen una capella al senyor Çacosta y una altra a mossèn Ciquart" (AMB, *Llibre de consells, 1558-1584*, f. 85r).

¹¹"El retaule de Nostra Senyora del Roser, pintat per Ortoneda" a *Quaderns de <El Pregoner d'Urgell>*, núm. 6 (Bellpuig, juny 1990), pàgs. 11-16. Mantenim Ortoneda sense hac tot i que en treballs recents sembla que, per raons etimològiques, s'ha optat per la forma amb hac. Que signés les obres sense hac i que així ens aparegués el seu nom al document notarial ens sembla raó més que suficient per mantenir la grafia que ell utilitzava.

¹²Sobre la introducció de la fira nova, vegeu el nostre treball "Una festa profana: la segona fira anyal a la vila (segle XVI)" a *El Pregoner d'Urgell*, núm. 121 (20.10.1984), pàgs. 5-7.

¹³Vegeu Esteve MESTRE/ Ramon MIRÓ, "El retaule major de l'església parroquial de Bellpuig" a *Nova miscel·lània d'estudis. Quaderns de <El Pregoner d'Urgell>*, núm. 8, pàgs. 5-14. Recordem que la Verge dels Àngels és la Verge Assumpta i coronada, ja envoltada d'àngels al cel.

¹⁴Per exemple, l'any 1813, després d'uns anys de turbulències a causa de la guerra amb el francès, es reprenen els comptes i les celebracions, i a les despeses consta: "Item per 4 rodas de foch artificial se tirà lo dia de la festa de San Roch, ab 6 dotzenes quèts boladós y dos de borrachos .....19 lliures sous 6 [diners]" (foli 39v).

¹⁵Vegeu a l'annex el text complet i les referències d'arxiu pertinents.

¹⁶Troblem la primera notícia d'aquest inventari a Esteve MESTRE, "Un inventari de la sagristia de l'any 1809 i la contribució d'aquesta en la guerra contra el francès" *El Pregoner d'Urgell*, núm. 353(18.06.1994), pàgs. 19-20.